

РОЛЬ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПОШИРЕННІ ТА БОРОТБІ З ДЕЗІНФОРМАЦІЄЮ

Юлія Іванівна ЛУЧКО,

*канд. пед. наук, доцент кафедри
правових та інформаційних технологій
Хмельницького інституту соціальних
технологій Університету "Україна"
<https://orcid.org/0000-0002-2714-9425>*

THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES IN SPREADING AND FIGHTING DISINFORMATION

The development of artificial intelligence has an inherent impact on modern society, but it introduces new challenges, particularly in the field of disinformation. Its capabilities, such as content generation and deepfake technology, become tools for information manipulation. The analysis shows the use of AI by special services, which leads to the spread of fake news and the creation of false images. However, intelligent systems can also be effective in detecting misinformation through pattern recognition. For example, Ukrainian services use analytical algorithms and systems to counter information threats, taking into account the importance of the balance between innovation and security.

Штучний інтелект стає все більш невід'ємною частиною нашого цифрового життя, впливаючи на різні аспекти суспільства, економіки та культури. Проте, зростаюча потужність інтелектуальних систем також вносить свою частку в сферу дезінформації, створюючи нові виклики для суспільства та науки.

Переваги штучного інтелекту, такі як здатність до генерації текстів, голосових повідомлень та візуального контенту, роблять його ідеальним інструментом для створення та поширення дезінформації. Аналіз випадків та прикладів ілюструє, як штучний інтелект використовується для маніпулювання інформацією та формування неправдивих нарративів, створення дезінформації. Дезінформація, яка спрямована на маніпуляцію свідомості людини, передбачає навмисну підміну змісту або значення явища, факту, дії тощо, коли при збереженні зовнішніх ознак, вони набувають деструктивного значення або асоціюються з ним. Розрив між сенсом та формою представлення відомостей є першою ознакою маніпуляції [1].

Так, за допомогою штучного інтелекту, а саме нейтронних мереж став можливим синтез високоякісних зображень, відео, аудіо матеріалів, створених з метою введення в оману пересічних користувачів, вимушеного впливу на системи розпізнавання обличчя. Ця технологія підробки зображень, в основі якої перебуває штучний інтелект, отримала назву "deepfake" та вона вже була успішно використана на практиці з метою реалізації шахрайських схем та інших протиправних дій. Завдяки цій програмі кібершахраї можуть видавати себе за іншу людину: скопіювати зовнішність, міміку, голос [2].

Спецслужбами РФ для дезінформації використовуються фейкові новини, які супроводжуються фальшивими фотознімками та відеозаписами, тобто штучних образів на основі синтезу зображення та голосу людини (або відповідного шумового ряду). Створені таким чином відео можуть бути досить реалістичними, що може спровокувати будь-яку подію та призвести до певних, завчасно спрогнозованих наслідків [3].

Можливості штучного інтелекту використовують для створення “підроблених людей” (fake people), тобто створення обличь або персонажів, які не існують в реальному житті, за допомогою технологій штучного інтелекту та комп'ютерної графіки. Це може включати створення фотографій, відео або 3D-моделей, які виглядають дуже реалістично, але фактично є створеними комп'ютером. Такі синтетичні обличчя можуть використовуватися у різних сферах, включаючи рекламу, розваги чи дезінформацію, що надає необмежені можливості для створення і розповсюдження будь-яких інформаційних повідомлень (меседжів)[4].

В іншому контексті "підроблені люди" можуть використовувати як штучні агенти або боти, які створені для автоматизованої взаємодії з реальними користувачами в інтернеті. Це може включати ботів у соціальних мережах, які коментують, лайкають або діють в інший спосіб, імітуючи поведінку реальних людей. Штучні агенти також можуть використовуватися для автоматизованого створення та розповсюдження контенту, включаючи дезінформацію.

В той же час можливості штучного інтелекту активно використовують для виявлення дезінформації. Алгоритми машинного навчання та аналізу великих обсягів даних можуть допомогти в ідентифікації патернів та відзначенні неправдивої інформації. Ідентифікація патернів - це процес визначення повторюваних або характерних структур, властивих деякому набору даних чи конкретному контексту. У контексті аналізу дезінформації та використання технологій штучного інтелекту, цей термін вказує на виявлення специфічних зразків або аномалій, які можуть свідчити про наявність дезінформаційної кампанії.

Наприклад, ідентифікація патернів може включати в себе аналіз структури текстової інформації, виявлення ключових слів чи фраз, встановлення зв'язків між різними джерелами, аналіз риторики тощо. Це допомагає виявити специфічні ознаки, які можуть вказувати на те, що інформація є неправдивою або спрямованою на маніпулювання аудиторією.

У використанні штучного інтелекту для ідентифікації патернів використовуються алгоритми машинного навчання та аналізу даних, які можуть автоматично визначати характеристики, що відрізняють дезінформацію від правдивої інформації.

Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки України використовує автоматизовану систему SemanticForce, яка дозволяє аналізувати певні неприйнятні або шкідливі інформаційні потоки і зображення та реакцію на них користувачів, відрізнити хибні акаунти від реальних користувачів тощо. Аналітичні алгоритми вітчизняного сервісу Attack Index дозволяють виявляти певні інформаційні операції та їх ознаки (час, інтенсивність,

масштабність, ініціатор операції, мережа розповсюдження інформації) та пропонує сценарії протидії інформаційним загрозам [3].

Штучний інтелект продовжує розвиватися, і важливо вдосконалювати технології для виявлення та боротьби з дезінформацією. Використання аналітичних алгоритмів та автоматизованих систем дозволяє українським службам виявляти та протидіяти інформаційним загрозам.

Загалом, використання штучного інтелекту вимагає уважного балансу між інноваціями та захистом від потенційних зловживань, зокрема в контексті боротьби з дезінформацією.

Список використаних джерел:

1. Брижко В., Дзьобань О. Дезінформація як фактор маніпулювання свідомістю. *Інформація і право*. 2023. № 2(45). С.50-63.
2. Гуржій С. Особливості використання штучного інтелекту у питаннях забезпечення кібербезпеки. *Інформація і право*. 2023. 4 (47). С. 207-216.
3. Авдєєва Г. Проблеми використання систем штучного інтелекту у правозастосовній діяльності. *Вісник Луганського навчально-наукового інституту імені Е.О. Дідоренка*. 2023. № 2. С. 63-80.
4. Стогній Д. Дослідження чатів із нейронними мережами великих мовних моделей у протиправній діяльності в сфері кіберпростору. *Застосування інформаційних технологій у підготовці та діяльності сил охорони правопорядку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 17 березня 2020 року, м. Харків*. Харків: 2020. С. 187-188.